

VALSTYBINIS PSICHIKOS SVEIKATOS CENTRAS

2010 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2011-02-15

PROGRAMA 03.013 „VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMAS“

Programos tikslas:

03.013.02. Gerinti gyventojų sveikatą, plėtojant ligų prevenciją ir mažinant žalingų veiksnių poveikį

Programos tikslo įgyvendinimas pagal uždavinius:

03.013.02.02. Sudaryti sąlygas žmonėms gyventi sveikesnėje ir saugesnėje psichosocialinėje aplinkoje; mažinti mitybos įtakojamą gyventojų sergamumą;

Priemonė 03.013.02.02.01. Gerinti visuomenės psichikos sveikatos priežiūros reglamentavimą, įgyvendinti bei metodiškai vadovauti įgyvendinant visuomenės psichikos sveikatos gerinimo priemones, vykdyti psichikos sveikatos sutrikimų stebėseną.

I. Dalyvavimas darbo grupių veikloje, įvairiuose pasitarimuose bei rengiant teisės aktų, programų projektus, kitus dokumentus:

Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. X-1070 (Žin., 2007, Nr. 42-1572) patvirtinta Psichikos sveikatos strategija, kurios tikslas – stiprinti visuomenės psichikos sveikatą ir teikti visapusišką pagalbą asmenims, turintiems psichikos ir elgesio sutrikimų. Strategijos uždaviniams pasiekti buvo įgyvendinama Valstybinė psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo 2008-2010 metų programa (Žin., 2008, Nr. 76-3014). Įgyvendinant minėtą programą sveikatos apsaugos ministro 2007 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. V-896 „Dėl darbo grupės Psichikos sveikatos priežiūros ir Narkologinės priežiūros įstatymams peržiūrėti sudarymo“ sudaryta tarpžinybinė darbo grupė (darbo grupės vadovė O. Davidonienė) parengė ir 2010 m. balandžio 30 d. Lietuvos Respublikos Seime registruotas Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymo projektas (Nr. XIP-1998), kuriuo siekiama suvienodinti psichikos sveikatos priežiūros reikalavimus visiems psichikos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims, integruojant priklausomybės ligų sritį.

Sveikatos apsaugos ministro 2010-10-24 įsakymu Nr. V-936 patvirtinta tarpžinybinės darbo grupė rengė Valstybinės psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo 2011–2013 metų programos projektą (O. Davidonienė darbo grupės narė). Nuspręsta Vaikų psichikos sveikatos priežiūros koncepcijos, atsižvelgiant į tarptautinio projekto „Vaikų ir paauglių psichikos sveikata padidėjusioje Europos Sąjungoje: veiksmingų politikų ir strategijų plėtra“ (CAMHEE) rekomendacijas Europos Sąjungos valstybėms“, projekto rengimą įtraukti į Valstybinės psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo 2011–2013 metų programą.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-05-03 įsakymu Nr. V-369 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė (O. Davidonienė - darbo grupės narė), peržiūrėjo psichikos sveikatos priežiūrą reglamentuojančius teisės aktus ir rengė teisės aktų pakeitimo projektus, siekiant sudaryti sąlygas pacientui pasirinkti psichikos sveikatos centrą.

Darbo grupė sudaryta sveikatos apsaugos ministro 2010-03-16 įsakymu Nr. V-192 „Dėl darbo grupės sudarymo“ (M. Rusteika - darbo grupės narė) peržiūrėjo ir parengė Vairuotojų sveikatos tikrinimo reikalavimų ir tvarkos aprašo pakeitimus pagal ES direktyvas (Žin., 2010, Nr. 113-5802).

Darbo grupė sudaryta Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2009-09-07 potvarkiu Nr. 376 „Dėl darbo grupės sudarymo“ (vadovė O. Davidonienė) parengė Menų terapeuto profesinės veiklos aprašo projektą (šiuo metu derinamas Sveikatos apsaugos ministerijoje).

Dalyvauta Nacionalinės sveikatos tarybos veikloje (narė O. Davidonienė), Vyriausybės 2000-04-14 nutarimu Nr.426 įsteigtos Komisijos valstybės institucijų, pagal savo kompetenciją sprendžiančių su religinių, ezoterinių ar dvasinių grupių veikla susijusius klausimus veikloje (narė M.Rusteika), Nevyriausybinių organizacijų, dalyvaujančių sveikatinimo veikloje, projektų vertinimo komisijos darbe (R.Adlienė).

Dalyvauta posėdžiuose ir pasitarimuose įvairiose valstybės institucijose (Seime, Sveikatos apsaugos ministerijoje , Švietimo ir mokslo ministerijoje, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyboje) sprendžiant svarbius klausimus (dėl psichologinio įvertinimo problemų ir jų sprendimo, nustatant neįgalumo ir

darbingumo lygį; dėl vaiko teisių apsaugos įstaigų veiksmų, apsaugant vaiko teises ir teisėtus interesus ir kituose).

II. Valstybinės psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo 2008-2010 metų programos (Žin., 2008, 76-3014) priemonių įgyvendinimas, bendradarbiavimas su tarptautinėmis institucijomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis psichikos sveikatos srityje:

- **1.3** priemonė „Dalyvauti tarptautinių komisijų ir organizacijų sprendžiančių psichikos sveikatos klausimus, veikloje ir užtikrinti Lietuvos atstovų finansavimą“ - VPSC yra tikrasis tarptautinės nevyriausybinės organizacijos Mental Health Europe narys. Mental Health Europe - oficialus PSO ir Europos Komisijos partneris.

Dalyvauta renginiuose:

Gruodžio 7 d. Europos Parlamente, Briuselyje vyko projekto „Smurtas prieš moteris darbe...Pasikalbėkime!“ baigiamoji konferencija. Buvo aptarti projekto rezultatai, gerosios praktikos, pateiktos rekomendacijos. Dalyvavo Psichikos sveikatos skyriaus vyr. specialistas A. Dambava. Organizatorius - Mental Health Europe.

Lapkričio 28-30 d. Dubline (Airija) vyko teminė Europos autizmo veiksmų konferencija. Dalyvavo ir svarstė autizmu sergančių žmonių sveikatos priežiūros bei integracijos į visuomenę problemas VPSC direktorė O. Davidonienė. Organizatoriai – Europos Komisijos Sveikatos ir vartotojų vykdančioji agentūra kartu su Airijos Autizmo akcija.

Lapkričio 8-10 d. Lisabonoje (Portugalija) vyko konferencija „Gerinkime socialinį įtraukimą ir mažinkime stigmą geresnės psichikos sveikatos ir gerbūvio sukūrimui“. Tai ketvirtoji iš penkių Europos Komisijos organizuojamų teminių konferencijų skirtų Europos Pakto skirto psichikos sveikatai ir gerbūviui įgyvendinti. Dalyvavo VPSC direktorė O. Davidonienė. Organizatoriai - Europos komisijos Sveikatos ir vartotojų generalinis direktoratas (European Commission Health and Consumers Directorate - General) kartu su Portugalijos Darbo ir socialinio solidarumo ministerija.

Spalio 20-23 d. Briuselyje vyko teminė konferencija „Šalinkime skurdą-sukurkime viltį. Nutraukime skurdo ciklą ir psichikos sveikatos problemas“. Dalyvavo VPSC direktorė O. Davidonienė. Organizatorius - Mental Health Europe.

Rugsėjo 29-30 d. Stoholme vyko konferencija „Promotion of Mental Health and Well-being of Children and Young People - making it happen“. Organizatorius - Europos Komisijos ir Švedijos Sveikatos ir socialinių reikalų ministerija. Lietuvos atstovai pristatė standinį pranešimą „Child and adolescent mental health in enlarged european union - development of effective policies and practices“.

Kovo 24 d. Valstybiniame psichikos sveikatos centre vyko susitikimas su Suomijos HUMAK universiteto organizacijos „Preventiimi“, dirbančios su jaunimu psichoaktyvųjų medžiagų vartojimo profilaktikos srityje, atstovais. Specialistai dalinosi prevencinio darbo patirtimi, aptartos bendradarbiavimo galimybės;

Birželio 3–6 d. Vilniuje vyko tarptautinė konferencija - „From myth to evidence“. Organizatorius - Europos vaikų su negalia akademija. VPSC – vienas iš konferencijos organizatorių.

Vasario 3-5 d. Haifoje (Izraelis) 3-čiajame tarptautiniame forume "Smegenys ir elgesys" bei specialiojoje sesijoje „Įveikime savižudiškumą“, dalyvavo VPSC direktorė O. Davidonienė bei skaitė pranešimą apie psichikos sveikatos priežiūros raidą Lietuvoje, pagrindines kryptis ir pasiekimus bei specialiojoje sesijoje dalyvavo diskusijoje dėl dvišalio bendradarbiavimo.

Kovo 18-20 d. Briuselyje vyko projekto DAPHNE III 2007-1 „Įgalink aukas, mokyk darbdavius“ darbo grupės susitikimas. Dalyvavo skyriaus vyr. specialistė J. Stanislavovienė;

Balandžio 28-30 d. (2010) Vilniuje vyko Europos Komisijos remiama 5-oji Europos mokslinė konferencija „AIDS ir narkomanijos klinikiniai ir socialiniai tyrimai“, dalyvavo VPSC specialistai.

Balandžio 22-24 d. (2010) Pasaulinės sveikatos organizacijos partnerio Mental Health Europe organizuojamame Nacionalinių partnerių mokymo seminare (Helsinki, Suomija), kurio tikslas - operatyviai skleisti ES valstybėms aktualią informaciją psichikos sveikatos stiprinimo ir psichikos ligų prevencijos klausimais, dalyvavo VPSC direktorė O. Davidonienė.

Birželio 8-9 d. (2010) Rygoje vyko tarptautinė konferencija „Šiaurės ir Baltijos šalių konferencija dėl smurto šeimoje: sveikatos sektoriaus vaidmuo tarpžinybiniame darbe“. Organizatoriai – PSO Europa, Latvijos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Latvijos visuomenės sveikatos agentūra, Šiaurės ministrų taryba, remia Norvegijos Vyriausybė. Dalyvavo VPSC specialistai.

Įgyvendinant programos **1.4** priemonę „Dalyvauti vykdant tarptautinius projektus, kuriuose sprendžiami psichikos sveikatos klausimai“ - VPSC kaip Mental Health Europe partneris dalyvavo 2009 m. pradėto projekto „Smurtas prieš moteris darbe ... Pasikalbėkime!“ įgyvendinime. Tarptautiniai projekto partneriai: Mental Health Europe; Society for Mental Health and Social Psychiatry, Graikija; Advocacy

Group for the Mentally Ill, Cyprus; Romanian league for Mental health, Rumunija; Pro Mente Austria, Austrija; SKALBES, Latvija; SENT, Slovėnija; AEN, Ispanija. Projektu siekta išsiaiškinti, kaip Lietuvoje suprantamas smurtas, ar drįstama ieškoti pagalbos, siekiama iškelti problemą į viešumą, atkreipti darbdavių, politikų dėmesį. Be to, parodyti gražius pavyzdžius, kaip kolektyvai, darbdaviai sprendžia išylančias problemas, įsiklauso į savo darbuotojų pastabas ir stengiasi kurti saugią bei geranorišką darbo aplinką. Projektu siekiama šiuos pavyzdžius išsiaiškinti bei paviešinti.

2010-06-08 viešbučio „Best Western“ konferencijų salėje, Vilniuje vyko tarptautinė konferencija „Pagalba darbo vietoje smurtą šeimoje patiriančioms moterims. Profesinių sąjungų veiksmai“. Pranešimą skaitė A. Dambava. 2010-10-07 BNS spaudos centre (Jogailos g. 9/1) surengta spaudos konferencija, skirta tarptautinio projekto „Smurtas prieš moteris darbe... Pasikalbėkime!“ baigiamajam aptarimui. Dalyvavo Alessia Faravelli – projekto koordinatorė iš Mental Health Europe organizacijos, VPSC specialistai, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos ir AB „Lietuvos geležinkeliai“ atstovai; 2010-10-07 Lietuvos televizijos aktualijų laidoje „Šiandien“, Psichikos sveikatos skyriaus vyr. specialistas A. Dambava pristatė projektą „Smurtas prieš moteris darbe... Pasikalbėkime“. 2010-10-10 Baltijos televizijos laidoje „Sveikatos kodas“ Psichikos sveikatos skyriaus vyr. specialistas A. Dambava pristatė projektą „Smurtas prieš moteris darbe ... Pasikalbėkime“;

2010-12-07 Europos Parlamente, Briuselyje vyko projekto „Smurtas prieš moteris darbe... Pasikalbėkime!“ baigiamoji konferencija. Buvo aptarti projekto rezultatai, gerosios praktikos, pateiktos rekomendacijos (dalyvavo A. Dambava).

Mokomoji priemonė – ”Smurtas prieš moteris darbe... Pasikalbėkime”, išleistas kartu su Europos Komisijos Teisingumo, Laisvės ir Saugumo generalinio direktoriato specialiaja programa DAPHNE III 2007-2013. Leidinys skirtas dirbančioms moterims apie tai, kaip atpažinti smurtą ir priekabiavimą darbo vietoje ir kaip šias problemas spręsti. Naudinga mokomoji priemonė darbdaviams apie gerą patirtį, kaip užkirsti kelią smurtui ir priekabiavimui prieš moteris darbe.

6.2 priemonės įgyvendinimui– „Sudaryti ekspertų grupę šios programos įgyvendinimui vertinti“, 2010 m. rugsėjo 21 d. Valstybiniame psichikos sveikatos centre vyko Valstybinės psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo 2008-2010 metų programos (Žin., 2008, Nr. 76-3014) priemonių plano vykdymo aptarimas. Dalyvavo Sveikatos apsaugos ministerijos Asmens sveikatos, Visuomenės sveikatos bei Sveikatos politikos ir ekonomikos departamentų atstovai bei Valstybinio psichikos sveikatos centro atstovai.

III. Pirminės sveikatos priežiūros plėtros koncepcijos įgyvendinimo 2009-2011 metų priemonių plano (Žin., 2007, Nr. 96-3897) priemonės Nr. 9 „Surinkti informaciją iš psichikos sveikatos centrų, kokiam skaičiui asmenų reikalingos paslaugos namuose“ vykdymas

Atlikta psichikos sveikatos centrų apklausa dėl paslaugų namuose poreikio ir Sveikatos apsaugos ministerijos Asmens sveikatos departamentui pateikta ataskaita už 9 priemonės įvykdymą (VPSC 2010-10-06 raštas Nr. 20V- 34 „Dėl pirminės sveikatos priežiūros plėtros koncepcijos įgyvendinimo 2009-2010 metų 9 priemonės vykdymo“).

IV. Psichikos sveikatos sutrikimų stebėsenos vykdymas

VPSC kaip ir kiekvienais metais, priėmė metines ataskaitas už 2009 metus iš visų psichiatrijos ligoninių, psichikos sveikatos stacionarines paslaugas teikiančių ligoninių, priklausomybės ligų centrų bei psichikos sveikatos centrų (viso iš 120 institucijų). Šių ataskaitų pagrindu buvo parengta suvestinės metinės ataskaitos apie stacionarinę bei pirminę sveikatos priežiūrą psichikos sveikatos srityje, tame tarpe ir priklausomybės ligų srityje, kuri buvo pristatyta Lietuvos sveikatos informacijos centrui. Informacija patalpinta Centro internetiniame tinklalapyje www.vpsc.lt.

Svarbu pažymėti, kad 2009 m. daugiau kaip 20 % sumažėjo alkoholio vartojimo mastus geriausiai atspindintis rodiklis alkoholinių psichozių skaičius (nuo 128.3 atvejo 100 000 gyventojų iki 93.7 atvejo 2009 m.), mažėjo kiti su alkoholio toksiniu poveikiu sveikatai susiję rodikliai. Daroma prielaida, kad tam turėjo įtakos 2007-2008 m. sugriežtinta alkoholio kontrolės politika mažinant alkoholio prieinamumą visuomenei (apribotas alkoholio reklamos, pardavimų laikas, padidintas akcizas alkoholiniams gėrimams, sugriežtinta atsakomybė už vairavimą išgėrus) bei skirtas didesnis dėmesys prevencijos veiklai (blaivybės idėjoms bendruomenėje propaguoti 2008 m. vykdyta Blaivybės metų programa).

V. Numatyto įgyvendinti ES struktūrinių fondų lėšomis projekto „Visuomenės psichikos sveikatos rizikos veiksnių studija ir prevencinių priemonių planavimo kryptių nustatymas“ paraiškos ir vykdymo organizavimas (Lietuvos nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2006–2013 metų strategijos įgyvendinimo priemonių 2009–2013 metų plano 3.1 priemonės vykdymas).

Sveikatos apsaugos ministerijos numatomų įgyvendinti projektų, finansuojamų iš 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų, ir už jų inicijavimą bei įgyvendinimą atsakingų Sveikatos apsaugos ministerijos administracinių padalinių ir Sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžių įstaigų sąrašė,

patvirtintame sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. V-291, punktu 5.4. numatytas projektas „Visuomenės psichikos sveikatos rizikos veiksnių studija ir prevencinių priemonių planavimo kryptį nustatymas“.

Gavus Europos socialinio fondo agentūros kvietimą teikti paraišką Europos socialinio fondo paramai gauti pagal 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksnių programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ VP1-4.3-VRM-02-V priemonę „Viešųjų politikų reformos skatinimas“, Valstybinis psichikos sveikatos centras parengė investicinių projektą „Visuomenės psichikos sveikatos rizikos veiksnių studija ir prevencinių priemonių planavimo kryptį nustatymas bei 2010-12-17 pateikė Europos socialinio fondo agentūrai.

VI. Visuomenės sveikatos ir pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros įstaigų veiklos koordinavimui (metodinis vadovavimas), specialistų konsultavimui psichikos sveikatos priežiūros klausimais

VPSC bendradarbiavo su Vilniaus visuomenės sveikatos biuro, Prienų visuomenės sveikatos biuro, Kėdainių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistais, konsultavo psichikos sveikatos priežiūros klausimais ir Psichikos sveikatos centrų specialistus.

Kauno Centro poliklinikos psichikos sveikatos centre 2010-04-22 vyko Ambulatorinių psichikos sveikatos centrų asociacijos narių pasitarimas, kuriame VPSC direktorė O. Davidonienė skaitė pranešimą "Psichikos sveikatos priežiūros naujovės".

VII. Renginių specialistams ir visuomenei psichikos sveikatos klausimais organizavimas (seminarai, konferencijos, paskaitos) (suorganizuoti 7 renginiai psichikos sveikatos tema)

1. VPSC su Lietuvos socialinių darbuotojų asociacija bei Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija, spalio 15 d. Vilniaus Antakalnio poliklinikos salėje organizavo **konferenciją** „Savipagalbos ir specialistų vaidmuo vykdant socialinę integraciją psichikos neįgaliesiems“. Renginys skirtas psichikos sveikatos specialistams.

2. VPSC kaip projekto „Smurtas prieš moteris darbe. Pasikalbėkime“ partneris (Projekto organizatorius - tarptautinė organizacija „Mental Health Europe“) birželio 8 d. viešbučio „Best Western“ konferencijų salėje organizavo Vilniuje **tarptautinę konferenciją** „Pagalba darbo vietoje smurtą šeimoje patiriančioms moterims. Profesinių sąjungų veiksmams“. Konferencija skirta darbdaviams, politikams, specialistams, visuomenei.

3. Rugsėjo 10 d. minint Pasaulinę savižudybių prevencijos dieną, VPSC su Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuru, surengė **seminarą** Ukmergės krašto neįgaliųjų sąjungos nariams.

4. Lapkričio 24 d. VšĮ Antakalnio poliklinikos salėje vyko **konferencija** „Bendradarbiavimas psichikos sveikatos apsaugos sistemoje: asociacijos patirtis ir perspektyvos“, skirta gydytojams psichiatrams, psichologams, socialiniams darbuotojams, psichikos sveikatos slaugytojams, darbo biržų specialistams, specialistams ir socialiniams pedagogams. Pranešimą apie prevencijos principus skaitė Priklausomybės ligų skyriaus vyr. specialistė L. Ignatavičiūtė. Organizatoriai: Valstybinis psichikos sveikatos centras, Lietuvos socialinių darbuotojų asociacija, Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija.

5. Vasario 24 d. Vilniaus pedagoginis universitetas, Socialinės komunikacijos institutas ir VPSC Vilniaus pedagoginiame universitete organizavo **mokymą studentams**: VPSC Priklausomybės ligų skyriaus vyr. specialistė R. Čižauskaitė skaitė paskaitą "Tyrimo "Anoniminių alkoholikų grupių įtaka alkoholi vartojančių asmenų gyvenimo kokybei" metodikos pristatymas".

6. Organizuotas **paskaitų ciklas** Profesinio mokymo mokykloms:

- Gruodžio 15 d. Vilniaus geležinkelio transporto ir verslo paslaugų mokykloje Priklausomybės ligų skyriaus vedėja A. Čepulytė pravedė paskaitą - diskusiją narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos tema. Organizatoriai: VPSC su Vilniaus geležinkelio transporto ir verslo paslaugų mokykla.

- Spalio 14 d. Priklausomybės ligų skyriaus vedėja A. Čepulytė pravedė paskaitą – diskusiją apie narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalą sveikatai Vilniaus statybininkų rengimo centro Fabijoniškių filialo moksleiviams. Organizatoriai: VPSC su Vilniaus statybininkų rengimo centru.

7. Organizuotas **paskaitų ciklas** Bendrojo lavinimo mokykloms:

- Spalio 19 d. Vilniaus S. Nėries gimnazijoje Valstybinio psichikos sveikatos centro Priklausomybės ligų skyriaus vyr. specialistė L. Ignatavičiūtė pravedė paskaitą-diskusiją apie alkoholio vartojimo žalą sveikatai ir gyvenimo kokybei.

- Vasario 17 d. Valstybiniame psichikos sveikatos centre lankėsi Vilniaus m. „Sietuvos“ vidurinės mokyklos 8 b klasės moksleiviai. Jiems skaityta paskaita apie rūkymo prevenciją, demonstruoti ir su moksleiviais aptarti režisieriaus Vytauto V. Lansbergio filmai „Lapatai lapatai“ ir „Erelis“.

- Vasario 1 d., 4 d., 10 d. ir 19 d. Vilniaus Šalomo Alechemo vidurinėje mokykloje paskaitą "Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo problema jaunimo tarpe" skaitė Valstybinio psichikos sveikatos centro Priklausomybės ligų skyriaus vyr. specialistė D. Stanytė.

VIII. Kita veikla

VPSC išnagrinėti 16 asmenų prašymai ir skundai. Taip pat gyventojai buvo konsultuojami telefonu, elektroniniu paštu (konsultuota ir suteikta informacija 9 asmenims, atsakant į el. laiškus).

Administruota įstaigos internetinė svetainė: www.vpsc.lt

Priemonė 03.013.02.02.02. Tobulinti priklausomybės ligų prevencijos reglamentavimą, dalyvauti bei metodiškai vadovauti įgyvendinant priklausomybės ligų prevencijos programas.

I. Dalyvavimas darbo grupių veikloje, pasitarimuose, dalyvavimas rengiant teisės aktų, programų projektus bei kitus dokumentus

1. Dalyvauta 18 pasitarimų priklausomybės ligų prevencijos klausimais:

- 2010-02-02 Vilniaus teritorinėje ligonių kasoje vykusioje diskusijoje „Ar teisinga, kad asmuo, susirgęs ar susižalojęs dėl alkoholio vartojimo, gydomas PSDF biudžeto lėšomis“ dalyvavo Centro direktorė.
- 2010-03-23 dalyvauta SAM VSD vykusiame pasitarime dėl alternatyvių bausmių taikymo Lietuvoje.
- 2010-03-29 dalyvauta ir pasisakyta LRS Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos organizuotoje diskusijoje dėl alternatyvių bausmių taikymo Lietuvoje“.
- 2010-03-04 dalyvauta SAM vykusiame pasitarime dėl SAM ministro 2008 m. balandžio 30 d. įsakymo Nr. V-369 „Dėl visuomenės sveikatos priežiūros veiklos sričių, kurioms būtina visuomenės sveikatos specialisto licencija sąrašo ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistų licencijavimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo.
- 2010-04-14 dalyvauta LRS Sveikatos reikalų komitete svarstant Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 m. programos projektą.
- 2010-05-18 dalyvauta SAM Asmens sveikatos departamento organizuotame pasitarime dėl Nacionalinės sveikatos priežiūros asociacijos prezidento prof. V. Janušonio pateiktų pasiūlymų dėl medicininės apžiūros neblaivumui (girtumui) ar apsvaigimui nuo psichiką veikiančių medžiagų nustatymo.
- 2010-05-21 dalyvauta ir pasisakyta SAM VSD organizuotame pasitarime dėl rizikos visuomenės sveikatai dėl vaikų ir paauglių energinių gėrimų vartojimo.
- 2010-08-11 Lietuvos Respublikos Seimo Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos organizuojamojoje diskusijoje „Dėl gydymo ir reabilitacijos paslaugų teikimo nedraustiems asmenims, priklausomiems nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei alkoholio“.
- 2010-08-15 Lietuvos Respublikos Seimo Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos posėdyje buvo aptartas klausimas dėl priklausomybės ligų centrų reformos, keičiantis steigėjui ir paslaugų teikimo bei šių centrų finansavimo.
- 2010-10-13 LR Seime vyko apskrito stalo diskusija "Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programos: geroji Europos Sąjungos patirtis Lietuvoje". Organizatorius - Narkotikų kontrolės departamentas prie LRV.
- 2010-10-18 Sveikatos apsaugos ministerijoje posėdyje, skirtame aptarti pagalbos vaikams, sergantiems priklausomybės ligomis, klausimus bei narkotinių ir psichotropinių medžiagų skyrimo teisėtumą ir pagrįstumą. Posėdį organizavo Sveikatos apsaugos ministerijos Asmens sveikatos departamentas.
- 010-10-25/26 Sveikatos apsaugos ministerijoje vykusiame pasitarime dėl asmenų, kurie kreipiasi į asmens sveikatos priežiūros įstaigas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, stebėsenos. Organizatorius – Sveikatos apsaugos ministerija.
- 2010-10-27 Lietuvos Respublikos Seimo Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos organizuotame posėdyje dėl asmenų, kurie kreipiasi į asmens sveikatos priežiūros įstaigas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų.
- 2010-10-27 Lietuvos Respublikos Seimo Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos organizuotame posėdyje dėl asmenų, kurie kreipiasi į asmens sveikatos priežiūros įstaigas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, stebėsenos.
- 2010-11-03 LR Seime vyko diskusija "Dėl vaikų ir paauglių vartojančių narkotines ir psichotropines medžiagas gydymo ir reabilitacijos sistemos suformavimo". Organizatoriai: LR Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas, Nacionalinė sveikatos taryba.
- 2010-11-08 Sveikatos apsaugos ministerijoje vykusiame pasitarime dėl Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro projekto „ŽIV ir AIDS prevencija ir priežiūra tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų bei nuteistųjų Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje“.
- 2010-11-08 Sveikatos apsaugos ministerijoje tarpžinybiniame pasitarime dėl informacijos apie asmenis, sergančius priklausomybės ligomis.

- 2010-12-14 Sveikatos apsaugos ministerijoje vyko pasitarimas kartu su Sveikatos apsaugos ministerijos Visuomenės sveikatos departamento atstovais dėl Valstybinio psichikos sveikatos centro 2007-2008 m. įgyvendintų Valstybės alkoholio kontrolės programos priemonių. Organizatorius - Sveikatos apsaugos ministerijos Visuomenės sveikatos departamentas

2. Dalyvavimas rengiant teisės aktų projektus kitus dokumentus:

-2010-02-08 teikta informacija SAM VSD apie priklausomybės ligų statistiką, įgyvendintas prevencijos priemonės rengiamai 2009 m. Nacionalinio saugumo būklės ir plėtros ataskaitai pagal LR Ministro Pirmininko 2010-01-21 pavedimą Nr. 72-385 (VPSC 2010-02-08 raštas Nr. 20V-36 „Dėl preliminarios 2009 metų nacionalinio saugumo būklės ir plėtros ataskaitos“).

-2010-03-02 teikta informacija SAM VSD dėl 2006 m. atlikto Valstybinio audito „Narkomanijos prevencijos ir pagalbos organizavimas“ rekomendacijų įgyvendinimo atsakant į LRS Narkomanijos ir Alkoholizmo prevencijos komisijos 2010-02-12 raštą Nr. S-2010-1489 „Dėl Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo“ (VPSC 2010-03-03 raštas Nr. 20V-74 „Dėl Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo“).

-2010-05-07 atsakyta į Narkotikų kontrolės departamento prie LRV 2010-04-16 raštą Nr. S-(4.3-11)211 „Dėl skaitmeninių narkotikų poveikio žmogaus sveikatai“, kuriame pateikiama VPSC nuomonė apie skaitmeninių narkotikų galimą poveikį sveikatai (VPSC 2010-05-07 raštas Nr. 20V-159 „Dėl pavedimo vykdymo“).

-Teikti pasiūlymai Ūkio ministerijai dėl išpėjamųjų užrašų apie rūkymo žalą sveikatai ant tabako gaminių pakuočių.

3. Dalyvauta darbo grupių veikloje:

- dalyvauta Narkotikų kontrolės departamento prie LRV direktoriaus 2010-06-04 įsakymu Nr. T1-62 „Dėl atrankinės ir tikslinės psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos projektų 2010 metais atrankos konkurso komisijos ir jos darbo reglamento patvirtinimo“ sudarytos darbo grupės posėdžiuose. Įvertinta 15 projektų.

- 2010-07-22 dalyvauta Lietuvos Respublikos Seime vyko darbo grupės, sudarytos Lietuvos Respublikos Seimo valdybos sprendimu 2010-04-23 Nr. SV-S-670 „Dėl Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2009-2016 metų programos patvirtinimo" projektui tobulinti" posėdyje dėl Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos projekto. Dalyvavo Priklausomybės ligų skyriaus vedėja A. Čepulytė ir vyr. specialistė D. Stanytė.

- 2010-10-04 ir 2010-12-10 dalyvauta darbo grupės, sudarytos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. V-776 2011-2014 m. Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės programos projektui parengti posėdžiuose, teikti pasiūlymai programos priemonėms.

II. Asmenų, kurie kreipiasi į asmens sveikatos priežiūros įstaigas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, stebėsenos vykdymas

Surinktos formos Nr. 025-6/a iš psichikos sveikatos priežiūros įstaigų, kurių duomenys apibendrinti, nuasmeninti ir perduoti Narkotikų kontrolės departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. V-1118 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. rugpjūčio 1 d. įsakymo Nr. V-636 „Dėl Asmenų, kurie kreipiasi į asmens sveikatos priežiūros įstaigas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. 157-8004) Valstybiniam psichikos sveikatos centrui pavesta organizuoti stebėsenos informacinės sistemos sukūrimo, techninės ir programinės elektroninės duomenų bazės formavimo ir eksploatavimo organizavimą.

Parengtas ir pateiktas investicinis projektas „Asmenų, kurie kreipiasi į asmens sveikatos priežiūros įstaigas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas stebėsenos informacinės sistemos sukūrimas, įdiegimas, techninės įrangos įsigijimas“ 2011-2012 metams.

III. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių pakaitinio palaikomojo gydymo paslaugas sergantiesiems priklausomybe nuo opioidų, 2009 m. pakaitinio palaikomojo gydymo efektyvumo vertinimo apžvalgų surinkimas ir apibendrinimas (vykdant Pakaitinio gydymo skyrimo ir taikymo priklausomybei nuo opioidų gydyti tvarkos aprašo 15 punktą, patvirtintą sveikatos apsaugos ministro 2007 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. V-653 (Žin., 2007, Nr. 90-3587))

Surinktos iš ASPĮ, teikiančių pakaitinio palaikomojo gydymo paslaugas opioidiniais vaistiniais preparatais, pakaitinio palaikomojo gydymo efektyvumo vertinimo apžvalgos už 2009 m. bei parengtas apibendrinimas. Pakaitinio palaikomojo gydymo efektyvumo analizė patalpinta Valstybinio psichikos sveikatos centro interneto tinklalapyje.

Pakaitinio palaikomojo gydymo efektyvumo analizės rezultatai pristatyti nacionalinėje konferencijoje „Ar ŽIV epidemija Lietuvoje kontroliuojama?“, kurioje pranešimą „Nacionalinė strategija/susitarimo protokolai ir finansavimo mechanizmai" skaitė VPSC direktorė O. Davidonienė.

Organizatoriai: Jungtinių Tautų Narkotikų ir nusikalstamumo biuras (UNODC) ir Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija.

IV. Informacinės medžiagos specialistams ir visuomenei rengimas ir Centro interneto puslapyje skelbimas (įgyvendinant Valstybės alkoholio kontrolės programos įgyvendinimo priemonių 29 priemonę „Rengti seminarus, konferencijas, informacinę medžiagą alkoholio prevencijos klausimais“)

2010 m. liepos- rugsėjo mėn. buvo Kauno tardymo izoliatoriuje vykdytas tyrimas „Kauno tardymo izoliatoriaus suimtųjų ir nuteistųjų nuostatos į alkoholio vartojimą“. Tyrimo rezultatai bus patalpinti VPSC ir Kauno tardymo izoliatoriaus internetiniame puslapyje 2011 m. vasario mėn.

V. Informacinio pranešimo, remiantis PSO medžiaga, parengimas ir išplatimas žiniasklaidos priemonėms (Pasaulio dienos be tabako paminėjimas – Valstybinės tabako kontrolės programos įgyvendinimo 2007–2010 metų priemonių plano 3.1.2 priemonė)

Pasaulio dienos be tabako – gegužės 31 d. pažymėti organizuotos ir įvykdytos šios priemonės:

Remiantis PSO medžiaga išleistas informacinis biuletėnis „Nėra sveikatos be psichikos sveikatos“ skirtas Pasaulio dienos be tabako – gegužės 31 d. pažymėti (Tikslas rūkymo prevencija) (2010 m. Nr. 1 (16)) **(1 leidinys)**

Per radijo stotį M1+ pristatyta Pasaulio dienos be tabako 2010 m. tema, renginiai Lietuvoje.

VI. Rūkančiųjų skatinimas mesti rūkyti, informavimas apie pagalbą metantiems, Tarptautinės nerūkymo dienos minėjimo kampanijos organizavimas (Valstybės tabako kontrolės programos įgyvendinimo 2007-2010 metų priemonių plano priemonė 4.1.2 bei 4.1.1. priemonė)

Parengtas informacinis pranešimas skirtas Tarptautinei nerūkymo dienai, patalpintas VPSC tinklalapyje, rengta informacija apie akciją „Paskutinis pakelis“, kurią vykdė projekto „Blaivi klasė“ dalyviai.

Parengtas spaudai ir VPSC interneto svetainei lankstinukas „Užuosk gyvenimo kvapą (Tu nori mesti – mes galime padėti)“ **(1 leidinys)**

VII. Informacinių pranešimų ir kitos medžiagos psichiką veikiančių medžiagų teisinio reglamentavimo klausimais ir skirtos priklausomybės nuo alkoholio, tabako, narkotikų ir kitų psichiką veikiančių medžiagų prevencijai vykdyti rengimas ir skelbimas Centro tinklalapyje www.vpsc.lt

Centro tinklalapyje atnaujinta informacija apie žalos mažinimo programas ir pakaitinį gydymą priklausomybei nuo opioidų gydyti, priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenės, pagalbą vaikams, diagnostikos ir gydymo metodikas ir kt.

Nuolat rengiama informacija Centro interneto puslapio skilčiai „Naujienos“.

Centro tinklalapyje www.vpsc.lt patalpinta taip pat:

Parengtos apžvalgos (3 leidiniai):

- 2005-2009 m. Statistinių duomenų apie priklausomybės ligas apžvalga (taip pat patalpinta Sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainėje www.sam.lt)

- 2009 m. Pakaitinio palaikomojo gydymo opioidiniais vaistinėmis preparatais gydymo efektyvumo vertinimo apžvalga

- 2009 m. savivaldybių visuomenės sveikatos biurų įgyvendintos psichikos sveikatos stiprinimo, psichikos sutrikimų prevencijos priemonės.

Parengti lankstinukai (2 leidiniai)

- lankstinukas „Patologinis potraukis azartiniam lošimams“ (lankstinukas bus išleistas 2011 m. 1000 egz. tiražu).

- lankstinukas „Alkoholis ir netiesioginė priklausomybė. Kas tai?“ **(1 leidinys)**

Lietuvos psichiatrų asociacijos specializuotame informaciniame leidinyje **Lietuvos psichiatrų asociacijos specializuotam informaciniam leidiniui gydytojams "Psichiatrijos žinios" (2010 m. sausis-gruodis, Nr. 1 (58))** parengtas ir patalpintas Valstybinio psichikos sveikatos centro specialistų L. Ignatavičiūtės, J. Stanislavovienės kartu su N. Goštautaitė-Midttun (VšĮ Psichikos sveikatos iniciatyva) ir doc.dr. A. Veryga (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas) parengtas straipsnis apie VPSC vykdyto tyrimo „Lietuvos gyventojų nuostatos alkoholio vartojimo atžvilgiu“ rezultatus **(1 leidinys)**.

VIII. Numatyto įgyvendinti ES struktūrinių fondų lėšomis projekto „Alkoholio kontrolės politikos vertinimas, alkoholio vartojimo daromos žalos vertinimas“ paraiškos ir vykdymo organizavimas (Lietuvos nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2006–2013 metų strategijos įgyvendinimo priemonių 2009–2013 metų plano 2.6 priemonės vykdymas)

Sveikatos apsaugos ministerijos numatomų įgyvendinti projektų, finansuojamų iš 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų, ir už jų inicijavimą bei įgyvendinimą atsakingų Sveikatos apsaugos ministerijos administracinių padalinių ir Sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžių įstaigų sąrašas, patvirtintame sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. V-291, punktu 5.7.

numatytas projektas „Alkoholio kontrolės politikos vertinimas, alkoholio vartojimo daromos žalos vertinimas“, už kurių paraiškos parengimą ir projekto įgyvendinimą atsakingi Valstybinis psichikos sveikatos centras ir Visuomenės sveikatos departamentas.

Gavus Europos socialinio fondo agentūros kvietimą teikti paraišką Europos socialinio fondo paramai gauti pagal 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ VP1-4.3-VRM-02-V priemonę „Viešųjų politikų reformos skatinimas“, Valstybinis psichikos sveikatos centras parengė investicinį projektą „Alkoholio kontrolės politikos vertinimas, alkoholio vartojimo daromos žalos vertinimas“ bei 2010-12-17 pateikė Europos socialinio fondo agentūrai.

IX. Specialistų (pedagogų, visuomenės sveikatos biuru darbuotojų, pirminės sveikatos priežiūros ir kt.), dirbančių alkoholio, tabako, narkotikų ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos srityje, konsultavimas ir metodinės pagalbos teikimas

Buvo konsultuojami specialistai psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos klausimais internetu, telefonu, jiems teikta metodinė pagalba, platinti VPSC išleisti leidiniai. Iš viso specialistams skaitytos 6 paskaitos 3 renginiuose, įvyko 5 pasitarimai (4 iš jų su visuomenės sveikatos specialistais, 1 - kalėjimų sveikatos priežiūros specialistais).

Centro tinklalapyje paskelbtas konsultacijų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos klausimais telefonu laikas ir atsakingi specialistai. Savivaldybių visuomenės sveikatos, kiti specialistai konsultuoti telefonu, elektroniniu paštu.

- 2010-02-23 Valstybiniame aplinkos sveikatos centre vykusiuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose „Privalomasis mokymas apie alkoholio ir narkotikų žalą sveikatai“ (specialistams, norintiems licencijuotis privalomajam mokymui apie alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalą sveikatai) skaityti pranešimai: psichoaktyviųjų medžiagų poveikis asmens ir visuomenės sveikatai, prevencija, psichosocialinė pagalba (R. Čižauskaitė), stacionari ir ambulatorinė pagalba, pirmoji pagalba apsinuodijus psichoaktyviomis medžiagomis (L. Ignatavičiūtė), alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės politiką reglamentuojantys teisės aktai (A. Čepulytė).

- 2010-05-25 VPSC lankėsi Kelmės raj. Savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos ir narkotikų kontrolės komisijos nariai. Susitikimo metu pasidalinta patirtimi, kalbėta apie gyventojų psichinę sveikatą, galimybes rengti profilaktines programas.

- 2010-04-21 VPSC lankėsi Vilniaus visuomenės sveikatos biuro ir Baltupių vidurinės mokyklos specialistai. Perduoti leidiniai, aptarta veikla stiprinant gyventojų psichikos sveikatą priklausomybių prevencijos srityje.

- 2010-03-10 VPSC lankėsi Prienų visuomenės sveikatos biuro atstovai. Perduoti VPSC leidiniai, aptarta veikla stiprinant gyventojų psichikos sveikatą.

- 2010-03-05 VPSC lankėsi Kėdainių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro atstovai. Su specialistais aptarta šių metų veikla stiprinant bendruomenės psichikos sveikatą, perduoti VPSC leidiniai.

- Lapkričio 30 d. Kalėjimų departamente prie Teisingumo ministerijos (KD) vykusiame pasitarime dėl metinių ataskaitų apie psichikos ir elgesio sutrikimus vartojant psichiką veikiančias medžiagas dalyvavo V. Rapkevičienė. Organizatorius - KD.

X. Bendradarbiavimas pagal kompetenciją su tarptautinėmis organizacijomis (PSO, EMCDDA ir kt.), kitomis institucijomis priklausomybės ligų prevencijos, psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės klausimais

- SAM pavedimu užpildytas PSO Antrasis (penkerių metų) PSO Tabako kontrolės politikos konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje raportas.

- SAM pavedimu surinkta informacija apie alkoholinio vaisiaus sindromo paplitimą Lietuvoje ir taikomas prevencijos priemonės, informacija perduota prof. Egon Jonsson, Kanados Sveikatos ekonomikos institutas (The Institute of Health Economics Alberta, Canada), rengiamai studijai apie alkoholinio vaisiaus sindromo prevenciją (Prevention of Fetal Alcohol Spectrum Disorder (FASD)).

- SAM pavedimu teikta informacija Europos Komisijos parengtam klausimynui „Kasmetinis 2009-2010 m. ES Kovos su narkotikais veiksmų plano vertinimas“.

Pildytas PSO Tobacco Free Initiative klausimynas apie rūkymo prevencijos kampanijas visuomenės informavimo priemonėse

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-12-27 įsakymu Nr. V-1122 „Dėl Asmenų skyrimo dalyvauti Šiaurės matmens partnerystės visuomenės sveikatos ir socialinės gerovės srityje veiklose bei ekspertų darbo grupėse“ Šiaurės matmens partnerystės Visuomenės sveikatos ir socialinės gerovės srityje Piktnaudžiavimo alkoholiu ir kitomis medžiagomis ekspertų darbo grupėje paskirta dalyvauti Priklausomybės ligų sk. vedėja Aurelija Čepulytė.

Produkto vertinimo kriterijai:

1. Informacinių leidinių, parengtų priklausomybės ligų prevencijos klausimais, skaičius (kodas P-013-02-02-01) -planuota 8, įvykdyta – 8(įvykdymo proc.- 100);
2. Suorganizuotų renginių (seminarų) psichikos sveikatos tema skaičius (kodas P-013-02-02-02) -planuota 7, įvykdyta – 7 (įvykdymo proc.- 100)

Programos tikslas:

03.013.04. Formuoti sveikos gyvensenos pagrindus, tobulinant visuomenės sveikatos informacijos valdymą ir sklaidą

Programos tikslo įgyvendinimas pagal uždavinius:

03.013.04.01. Ugdyti visuomenės sveikatą, formuojant sveikos gyvensenos pagrindus

Priemonė 03.013.04.01.01. Propaguoti sveiką gyvenseną, psichikos sveikatos ligų bei priklausomybių prevencijos žinias.

I. Informacijos psichikos sveikatos, psichikos sutrikimų ir priklausomybės ligų prevencijos klausimais rengimas ir platinimas žiniasklaidoje, internete, sveikatos ugdymo renginiuose

2010-04-04 Interneto portaluose www.bernardinai.lt, www.zebra.lt, www.lrt.lt patalpintas A. Lukaitės straipsnis „Pripažinti įstrigę virtualiame pasaulyje bijo ir gėdisi“, kuriame apie priklausomybę nuo interneto ir kompiuterinių žaidimų pasisakė A. Čepulytė

2010-07-26 Baltijos televizijos žiniuose apie priklausomybės nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų situaciją šalyje pasisakė A. Čepulytė.

2010-10-19 interneto portale www.ekonomika.lt patalpintas M. Pasiliausko straipsnis "Virtualaus pasaulio spąstai", kuriame Priklausomybės ligų skyriaus vedėja A. Čepulytė pasisakė apie priklausomybę nuo interneto ir kompiuterio.

2010-11-20 Lietuvos ryto priede „Gyvenimo būdas" D. Jonušienės straipsnyje „Slidus kelias į prarają" apie priklausomybę nuo vaistų pasisakė Priklausomybės ligų skyriaus vedėja A. Čepulytė.

2010-12-15 Lietuvos nacionalinės televizijos Publicistinėje analitinėje laidoje „Žurnalisto tyrimas“ apie alkoholio vartojimo padarinius Lietuvoje, interviu davė Priklausomybės ligų skyriaus vyr. specialistė L. Ignatavičiūtė.

2010-12-17 Savaitraštyje „Atgimimas" straipsnyje "Minčių terapija kalno pamokslautojams" spausdinamas interviu su Priklausomybių ligų skyriaus vyr. specialiste L. Ignatavičiūte.

2010-11-23 ir 2010-11-30 internetiniuose puslapiuose www.europosistorijos.lt, www.selonija.lt, www.jurbarkotv.lt, straipsnyje „Kaip įveikti su tamsa užklumpantį liūdesį“, apie psichikos sveikatą bloginančius veiksnius, kada reikia kreiptis pagalbos dėl depresijos, pasisakė R. Adlienė.

2010-10-28 Lietuvos ryto televizijos Publicistinėje analitinėje laidoje apie sezoninio laiko įvedimo poveikį žmogaus sveikatai, interviu davė Psichikos sveikatos skyriaus vyr. specialistas A. Dambrava.

Parengti ir patalpinti Valstybinio psichikos sveikatos centro tinklalapyje:

-lankstinukai psichikos ligų prevencijos ir psichikos sveikatos klausimais: "Smurtas visuomenės sveikatos problema", "Psichikos sveikata", "Hiperaktyvus vaikas".

- VPSC Informacinis biuletenis „Nėra sveikatos be psichikos sveikatos“ (4 numeriai).

II. Renginių visuomenei, visuomenės grupėms (moksleiviams, jaunimui ir kt.) ir specialistams, skirtų alkoholio ir tabako vartojimo ir žalos sveikatai, psichikos sutrikimų ligų prevencijai, organizavimas ir dalyvavimas kitų organizuojamuose renginiuose

Organizuoti 6 sveikatos ugdymo renginiai:

1. **Konkursas „Blaivi klasė”**, vykdomas 2010 m. rugsėjo - 2011 m. balandžio mėn. Pagrindinis konkurso tikslas: siekti pagerinti mokinių, jų tėvų, specialistų ir visos bendruomenės žinias apie legalių ir nelegalių narkotinių medžiagų poveikį sveikatai, formuoti sveikos gyvensenos nuostatas, skatinant nepradėti vartoti, o vartojančius nutraukti vartoti psichoaktyviasias medžiagas. Konkursas skirtas Lietuvos švietimo ir ugdymo įstaigų 8 klasių mokiniams. Koordinatorius Kauno jaunimo narkologijos pagalbos centras. Vykdytojai - savivaldybių visuomenės sveikatos biurai. Konkursas organizuojamas pagal tarptautinę metodiką, jo efektyvumas yra patvirtintas tarptautinėmis mokslinėmis studijomis. Minint Tarptautinę nerūkymo dieną 2010 m. lapkričio 18 d. savivaldybių visuomenės sveikatos biurų ir moksleivių projekto „Blaivi klasė“ dalyvių organizuojama akcija „Paskutinis cigarečių pakelis“, kurios metu moksleiviai –

akcijos dalyviai įvairiose įstaigose ir žmonių susibūrimo vietose dalino juosteles su užrašu „Paskutinis pakelis“.

2. **Projektas „Rūpinkis savimi“**, vykdomas rugsėjo mėn. - 2011 m. balandžio mėn., kurio tikslas - vaikų ir jaunimo sveikatos išsaugojimas ir gerinimas ugdymo įstaigose įtraukiant į sveikatinimo veiklas visą mokyklos bendruomenę. Organizatorius ir Kauno jaunimo narkologijos pagalbos centras. Projektas siekia, kad Visuomenės sveikatos biurų specialistai galėtų sėkmingiau įgyvendinti sveikatinimo programas; ne tik gebėtų atpažinti tam tikrus mokinio sveikatos sutrikimus, bet ir sudarytų sąlygas mokiniams pažinti savo fizines ir psichines galias, kurti mikroklimatą, ugdyti konfliktų sprendimo įgūdžius, ugdyti sveikos gyvensenos įgūdžius, organizuoti sveikatinimo renginius. Dalyvaujantys projekte moksleiviai pildė stendą apie savo vykdomas priemones temomis: psichinė sveikata, sveika mityba, fizinis aktyvumas, asmens higiena, priklausomybių prevencija.

3. **Akcija „Gėlė vietoj cigaretės“**, su Kauno jaunimo narkologijos pagalbos centru vykdyta gegužės 31 d. Pasaulinei dienai be tabako pažymėti. Akcijos šūkis: „Laikykite gėles vietoj cigaretės“. Šiomet organizuojamos akcijos „Gėlė vietoje cigaretės“ tikslas – atkreipti dėmesį į moterų rūkymą – didėjančią ir nerimą keliančią problemą. Akcijos simbolis – gėlė, jos metu išdalinta apie 10.000 popierinių gėlių. Akcija vykdyta visuose Lietuvos miestuose: moksleiviai čiami popierines gėles įteikė savo rūkančioms mamoms, močiutėms, draugėms, taip teikė gėles savo miesto/kaimo įstaigose, prekybos centruose.

4. **Akcija „Gimiau nerūkanti“**, vykdyta Birželio 1-ąją, Tarptautinę vaikų gynimo dieną. Lietuvoje surengta akcija „Gimiau nerūkanti,-is“. Organizuota su- Kauno jaunimo narkologijos centru. Akcijos tikslas - informuoti visuomenę ir paraginti ją saugoti savo vaikų ir savo sveikatą. Šalies naujagimių skyriuose pasveikinti gegužės 31-ąją, Pasaulinę dieną be tabako, gimę vaikai. Valstybinio psichikos sveikatos centro darbuotojos kartu su dienraščio „Respublika“ žurnalistais lankėsi Vilniaus miesto universitetinėje ligoninėje bei VU ligoninės Santariškių klinikos Centro filialo Naujagimių skyriuose. Pabendrauta su šią dieną gimusiųjų 14 naujagimių mamytėmis ir tėveliais. Kaip ir kasmet padovanoti marškinėliai su užrašu „Gimiau nerūkanti/is“

5. Įgyvendinant Alkoholio kontrolės programos 29 priemonę Birželio mėn -rugsėjo mėn. vykdyta ir 2011 m. tęsiama **akcija „Blaivybė - privalumas“** bendradarbiaujant kartu su Kauno tardymo izoliatoriumi ir Kalėjimų departamentu prie Teisingumo ministerijos. Akcija skirta **suimtiesiems ir nuteistiesiems**. Jos metu buvo propaguojama blaivi elgsena ir sveika gyvensena bei vykdomas tyrimas, siekiant išsiaiškinti nuteistųjų ir suimtųjų nuostatas į alkoholio vartojimą. Akcijos metu kiekvieną pirmadienį Kauno tardymo izoliatoriaus vietinėje TV transliuojama VPSC videomedžiaga: režisieriaus R. Gruodžio videofilmas „Alkoholis „veža“?!“, režisieriaus V.V. Landsbergio filmai „Lapatai, lapatai“ ir „Erelis“ bei 2008 m. projekte „Būk blaivus“ dalyvavusių moksleivių sukurti videoklipai. Nuo rugsėjo mėn. akcija pradėta vykdyti ir kitose laisvės atėmimo vietose. Vykdomas „Suimtųjų ir nuteistųjų nuostatos į alkoholio vartojimą“ tyrimas, kuris yra tęsiamas ir 2011 m. Pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su Kauno tardymo izoliatoriumi ir Kalėjimų departamentu prie Teisingumo ministerijos.

6. **Rugsėjo mėn. VPSC** organizavo informacinę kampaniją, skirtą atkreipti jaunimo dėmesį į energetinių gėrimų šalutinį poveikį ir sukeltus pavojus sveikatai: dešimtyje Vilniaus m. maršrutinių autobusų specialiose laikymuisi skirtose rankenose talpinamas Valstybinio psichikos sveikatos centro parengtas perspėjimas, kurį turėjo pamatyti apie 350 tūkstančių šiomis transporto priemonėmis vykstančių keleivių.

Įgyvendinta penktoji tęstinė Bendrumo akcija „Kalėdinis sveikinimas vienišam žmogui“, skirta mažinti visuomenės susvetimėjimo problemą, atkreipiant dėmesį į vienišus, sergančius ir likimo nuskriaustus žmones. Partnerių teisėmis į akciją įtraukti savivaldybių visuomenės sveikatos biurai, koordinavę akcijos veiklą ir renginius savo miestuose ir rajonuose. Sukurtas vaizdo klipas transliuotas per LTV, interneto svetainėse, o garso klipas Lietuvos radijuje. 20-yje Vilniaus miesto autobusų rankenose talpinta reklama apie akciją. Informacija (maketas-laiškas bei vaizdo klipas) išplatinta šalies švietimo ir ugdymo įstaigoms, plačiai visuomenei. Akcijai ir jos skleidžiamoms idėjoms pristatyti surengta spaudos konferencija BNS spaudos centre, dalyvauta LRT laidoje „Ryto ratas“. Akcijoje dalyvavo 140 kolektyvų ir pavienių asmenų iš visos šalies. Į VPSC atsiųsti atvirukai prieš Kalėdas buvo išdalinti Vilniaus miesto vienišiesiems žmonėms, gaunantiems Socialinės rūpybos pagalbą namuose, Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės bei VU Santariškių klinikų pacientams. Surinkti palankūs vertinimai ir atsiliepimai, įstaigos svetainėje sukurtas akcijos dalyvių „Gerų darbų bankas“, kuriame pristatomi nuveikti darbai, talpinamos nuotraukos, nuorodos į publikacijas apie akciją. Visiems akcijos dalyviams padėkota asmeniškai, nusiųsti VPSC direktorės padėkos raštai.

III. Bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis, ugdant visuomenės psichikos sveikatą ir sveiką gyvenseną, dirbančiomis psichiką veikiančių medžiagų prevencijos srityje (Nacionaline

tabako ir alkoholio koalicija ir kt.) priklausomybės ligų prevencijos klausimais, organizuojant bendrus renginius ir kt.

Parodoje „Vaikų šalis“ VPSC dalyvavo VšĮ „Draugiški šeimai“ projekte. Jau antrus metus organizuotas „Draugiškas šeimai“ miestas. Šių metų tema – „AUGUEKO“. Pagrindinis tikslas – pasitelkus visuomenės informavimo priemones prisidėti prie pozityvaus požiūrio į šeimą, sveikos šeimos ugdymą, jos vertybių formavimą šalyje.

-2010-04-23 dalyvauta seminare – diskusijoje „Institucijų bendradarbiavimo visuomenės sveikatos tyrimuose apžvalga bei galimybės“, kurią organizavo Nevyriausybinų organizacijų ir ekspertų koalicija „Galiu gyventi“.

-2010-07-16 vyko susitikimas su anoniminių lošėjų atstovais. Vizito metu aptarta azartinių lošimų priklausomybių problematika, pasidalinta patirtimi, perduoti informaciniai leidiniai. (plačiau žr. www.anoniminiailosejai.lt).

Bendradarbiaujant su NVO organizuoti 4 sveikatinimo renginiai visuomenei: akcijos, projektai, konkursai (detaliau išdėstyta aukščiau).

Produkto vertinimo kriterijai:

Organizuotų sveikatos ugdymo renginių skaičius (absoliučiais skaičiais); (kodas P-013-04-01-1) -planuota 6, įvykdyta – 6 (įvykdymo proc.- 100);

Kitų finansavimo šaltinių lėšomis vykdytos priemonės

I. Projekto „Sveikatos specialistų kvalifikacijos kėlimo programa“, projekto kodas VP1-1.1-SADM-10-V-01-005, įgyvendinimas (Sveikatos specialistų, prisidedančių prie sergamumo ir mirtingumo nuo pagrindinių neinfekcinių ligų mažinimo, kvalifikacijos kėlimo programos priemonių, pavestų Valstybiniam psichikos sveikatos centrui, vykdymas)

Nupirkti ir vykdomi specialistų kvalifikacijos mokymai (anglų kalbos kursai, kompiuterinio raštingumo kursai, komandinio darbo kursai).

Inicijuoti pasitarimai Europos socialinio fondo agentūroje (Gynėjų g. 16, Vilnius) bei 2010-11-12 Sveikatos apsaugos ministerijos ES paramos skyriuje projekto „Sveikatos specialistų kvalifikacijos kėlimo programa“ (projekto kodas Nr. VP1-1.1-SADM-10-V-01-005) įgyvendinimo problemoms bei iškilusiems klausimams aptarti.

II. Investicinio projekto „Valstybinio psichikos sveikatos centro, esančio Parko g. 15, Vilniuje, infrastruktūros modernizavimas“, projekto kodas Nr. VP3-2.1-SAM-07-V-01-001, vykdymas (sveikatos apsaugos ministro 2008 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. V-959 patvirtintame Valstybės projekte, finansuojamame pagal 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos II prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas“ VP3-2.1-SAM-07-V priemone „Psichikos sveikatos priežiūros paslaugų stebėsenos užtikrinimo infrastruktūros modernizavimas“)

Įvykdyti 2010 m. numatyti VPSC patalpų kapitalinio remonto darbai (įrengta 30 vietų auditorija, atitinkantis reikalavimus archyvas, suremontuotos patalpos, įrengtas priėmimo kambarys, darbo vietos, įsigyta įranga).

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REZULTATAI
Vertinimo kriterijų įvykdymo 2010 m. ataskaita

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijus	Metinis planas	Įvykdyta	Ivykdymas proc.
	Rezultato:			
	<u>2-ajam programos tikslui</u>			
R-013-02-1	1. Mažėjantis gyventojų mirtingumas nuo neinfekcinių ligų ir traumų (proc.)	1		
	<u>4-ajam programos tikslui</u>			
R-013-04-1	1. Didėjantis sveikatos žinias populiarinančių renginių dalyvių skaičius (proc.)	2,5		
	Produkto:			
	<u>2-ojo programos tikslo:</u>			
	<u>2-ajam uždaviniui</u>			
P-013-02-02-1	1. Informacinių leidinių, parengtų priklausomybės ligų prevencijos klausimais, skaičius	8	8	100
P-013-02-02-2	2. Suorganizuotų renginių (seminarų) psichikos sveikatos tema, skaičius	7	7	100
	<u>4-ojo programos tikslo:</u>			
	<u>1-ajam uždaviniui</u>			
P-013-04-01-1	1. Organizuotų sveikatos ugdymo renginių skaičius (absoliučiais skaičiais)	6	6	100

PROGRAMOS ASIGNAVIMŲ PANAUDOJIMAS

	Parvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimas, procentais
Iš viso asignavimų programai	910,6	909,1	99,84
iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas	910,6	909,1	99,84
iš jo;			
1.1. bendrojo finansavimo lėšos	910,6	909,1	99,84
1.2. ES ir kitos tarptautinės paramos lėšos			
1.3. specialiųjų programų lėšos ir pajamų įmokos			
2. kiti šaltiniai			

Pastaba: asignavimų skirtumas susidarė dėl nepilnai panaudoto darbo užmokesčio fondo

Direktorė

Ona Davidonienė